

Film-Klub

**(Gefolgschaftsheim der Filmschaffenden in
Böhmen und Mähren – Domov filmových
pracovníků v Čechách a na Moravě)**

1939–1956

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Film-Klub (Gefolgschaftsheim der Filmschafenden in Böhmen und Mähren)
Časový rozsah pomůcky:	1939–1956
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo listu NAD:	165
Evidenční číslo pomůcky:	103
Jméno zpracovatele:	Mgr. Střechová Lucie
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2008

I. Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj původce archivního souboru	III
III.	Vývoj a dějiny archivního souboru	V
IV.	Archivní charakteristika archivního souboru	V
V.	Obsahový rozbor archivního souboru	VI
VI.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	VII
VII.	Použité prameny a literatura	VII
VIII.	Inventární seznam	1

II. Vývoj původce archivního souboru

Oznámení o založení organizace pod názvem Film-Klub, Gefolgschaftsheim der Filmschaffenden in Böhmen und Mähren (česky: Domov filmových pracovníků v Čechách a na Moravě) přijalo policejní prezidium v Praze 12. května 1943.¹ V příložených stanovách vymezila organizace svou působnost na území Protektorátu Čechy a Morava. Účelem nově vzniklého seskupení měla být celková podpora filmového oboru, hájení sociálních zájmů a především podpora vztahů mezi filmovými tvůrčími pracovníky. Ustanovenými spolkovými orgány byly: předseda, místopředseda a valná hromada členů. Předseda byl jmenován na období jednoho roku vedoucím oddělení Kulturpolitik u Německého státního ministra v Čechách a na Moravě. Valná hromada byla v orgánech této struktury jen poradním orgánem předsedy. Ten jí také svolával, a to pouze tehdy, pokud to vyžadovaly zájmy organizace. V případě zrušení organizace mělo její zbytkové jmění připadnout Českomoravskému filmovému ústředí.²

Organizace sídlila od listopadu 1943 až do konce svého trvání v pronajatých místnostech paláce Lucerna. Ředitelství Lucerny bylo dokonce požádáno o přidělení stálé obsluhy pro potřeby Film-Klubu. Prvním a zároveň jediným jejím předsedou byl Ing. Anton Zankl.³ Úřadujícím místopředsedou, který fakticky řídil činnost organizace byl režisér Jan Sviták⁴. Zajímavá byla struktura členů, která zahrnovala kategorie řádný člen, mimořádný člen, zakládající člen a čestný člen. Do kategorie mimořádných členů spadali totiž umělci říšské a jiné národnosti točící na území protektorátu. Do Film-Klubu se po svém příjezdu téměř vždy pravidelně hlásili. Bylo na ně myšleno i při úhradě členských poplatků, které byly pro tuto kategorii členů rozděleny do skupin: 1 měsíc ve výši 100 K, 2 měsíce 200 K a po celý čas natáčení 300 K. Roční poplatek pro řádné členy byl 600 K.⁵

¹ Archiv hlavního města Prahy (dále jen AHMP), fond Magistrát hlavního města Prahy II. (dále jen MHMP II.), odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, k. 1006, spis sign. XXII/2981.

² Viz inv. č. 2.

³ Ing. Anton Zankl (narozen 2. srpna 1903) působil od roku 1940 ve funkci vedoucího filmového referátu v oddělení kulturněpolitických záležitostí na Úřadu říšského protektora a zároveň zastával funkci zástupce přednosty oddělení. V roce 1940 získal titul vrchní vládní rada (Oberregierungsrat). BEDNAŘÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*. Praha: Karolinum 2003, s. 84–86.

⁴ Režisér, herec a scénárista Jan Sviták (1893–1945) – jako herec hrál ve 3 němých a 26 zvukových filmech a režíroval 16 filmových snímků. V roce 1937 se stal technickým ředitelem radlických filmových ateliérů Foja. Za okupace byl funkcionářem Českomoravského filmového ústředí a vedoucím cenzurního filmového úřadu „Filmprüfstelle“. J. Sviták zahynul za květnového povstání, kdy ho zfanatizovaný dav označil za kolaboranta a nakonec byl zastřelen ruským vojákem u pražského kostela sv. Martina ve zdi. FIKEJZ, Miloš: *Český film. Herci a Herečky*. Díl III. Praha: Libri 2008, s. 284–285.

⁵ Viz inv. č. 3.

Organizace v podstatě nevyvíjela žádnou činnost a po celou dobu své existence nesvolala ani Policejním ředitelstvím požadovanou ustavující valnou hromadu. Vznik Film-Klubu byl tedy vzat Policejním ředitelstvím v květnu 1943 na vědomí, právně se však nikdy neustavil.⁶ Funkce sledovaného spolku byla spíše společenskopolitickou záležitostí. K řádným členům patřily téměř všechny významné filmové osobnosti protektorátní kinematografie. V pronajatých prostorách paláce Lucerna se scházeli členové Klubu několikrát do týdne. Jednalo se pouze o setkání společenská, kde – jak dokládají písemnosti dochované ve fondu – se vypilo mnoho dobrého vína a podávalo množství vybraných lahůdek.⁷

Ihned po osvobození republiky 9. května 1945 pověřila Česká národní rada předsedu Národního výboru českých filmových pracovníků Dr. Františka Papouška a tajemníka téhož výboru Jindřicha Elbla převzetím a zajištěním všech německých filmových podniků a organizací, tedy i Film-Klubu. Protože nebyl Film-Klub právně ustaven, jeho majetkoprávní situace byla velmi komplikovaná. Zřejmě právě z tohoto důvodu byla jeho konečná likvidace dlouho odsouvána. Teprve v reakci na upomínku Českomoravského filmového ústředí⁸ z prosince 1946 byli Ministerstvem informací jmenováni dva správci-likvidátoři. Likvidátoři byli ministerstvem jmenováni 29. ledna 1947 dekretem č.j. 80428/V-47/3 a stali se jimi Jarolím Pavelec a bývalý tajemník Film-Klubu Václav František Rendla.⁹ V březnu 1947 pak byla organizace Ministerstvem vnitra vymazána ze spolkového katastru z důvodu neustavení se a tedy nenabytí právní existence. Její především majetkoprávní likvidace však pokračovala dál.¹⁰

J. Pavelec a V. F. Rendla byli správci-likvidátoři Film-Klubu do 12. února 1949. Od 15. února se stal novým likvidátorem Dr. Karel Myška, který převzal většinu nedořešených likvidací zaniklých filmových společností a spolků. Z důvodu úmrtí Dr. K. Myšky ustavilo Ministerstvo informací a osvěty 22. června 1950 novým likvidátorem Československý státní film, úsek Hospodářství a správy. Konečná likvidace však nebyla dořešena ani v roce 1952, kdy jsou ve fondu dochované písemnosti o vyřizování majetkových požadavků některých státních institucí. Značná část vybavení spolkových místností a jiných organizací využívaných prostor byla

⁶ AHMP, f. MHMP II., odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, k. 1006, spis sign. XXII/2981.

⁷ Viz. inv. č. 3, 4, 5, 6.

⁸ V zahájeném likvidačním řízení Českomoravské filmové ústředí požadovalo převedení aktivního zbytkového majetku neboť se odvolávalo na inkriminovaný bod stanov organizace.

⁹ Viz inv. č. 21, 24.

¹⁰ AHMP, f. MHMP II., odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, k. 1006, spis sign. XXII/2981.

totiž vybavena majetkem různých státních institucí. Na sklonku protektorátu pak byla Němci většina vybavení odvezena nebo během pražského povstání zničena. Složitě dohledávání ztraceného majetku tak konečnou likvidaci prodlužovalo. Z důvodu absence dalších pramenů však nelze určit, kdy a jakým způsobem byla konečná likvidace provedena.¹¹

III. Vývoj a dějiny archivního souboru

Dochované písemnosti fondu Film-Klub (Gefolgschatsheim der Filmschafenden in Böhmen und Mähren) byly uloženy v Československém filmovém ústavu, jehož nástupnickou organizací je Národní filmový archiv (dále jen NFA).¹² O původu fondu ani o manipulaci s ním nejsou dochovány žádné záznamy.

IV. Archivní charakteristika archivního souboru

Během generální inventury prováděné v NFA v prvním pololetí roku 2004, byl fond Film-Klub (Gefolgschatsheim der Filmschafenden in Böhmen und Mähren) prohlášen za nezpracovaný. Dokumenty nejevily základní známky zpracovanosti z hlediska adjustace a k fondu byl vyhotoven pouze předběžný a neúplný inventární seznam.

Ve fondu dochované písemnosti nejsou kompletní, ale dobře mohou dokumentovat činnost organizace. Zvláště je ve fondu zachycena členská otázka. Téměř kompletně dochované členské přihlášky a prezenční kniha podávají obraz o členské základně jak stálých tak dočasných členů. Přihlášky především dočasných členů tak mohou posloužit jako významný pramen při zpracovávání otázky působení německých a jiných filmových pracovníků na území protektorátu. Písemnosti k samotné činnosti organizace nejsou příliš rozsáhlé, nicméně obsáhlejší korespondence je může v mnohých otázkách doplnit. Dochovaný účetní materiál je zřejmě kompletní, protože se ve fondu dochovala hlavní kniha, pokladní kniha a účetní bilance. Vzhledem k rozsahu a činnosti organizace nebylo třeba vést rozsáhlejší účetnictví. Druhou část fondu tvoří písemnosti k likvidaci organizace po roce 1945. Mimo běžné agendy

¹¹ Viz inv. č. 21, 24.

¹² Viz Rozhodnutí ministra kultury ČR č. 31/1992 ze dne 8.10. 1992, č.j. 10625/92.

správců-likvidátorů jsou ve fondu dochované výsledkové protokoly zaměstnanců a některých bývalých členů Klubu.

Původní registraturní uspořádání se nedochovalo, materiály byly uspořádány podle věcně-chronologického hlediska s přihlédnutím ke schémátům pořádání fondů spolků používaných Národním archivem v Praze.¹³ Fyzický stav archiválií je celkově dobrý. Vzhledem k malému rozsahu fondu nebyly vyhotoveny žádné rejstříky.

V. Obsahový rozbor archivního souboru

Písemnosti byly rozděleny do 5 skupin – **signatury I.-V.**

Signatura I. – Úřední knihy (inv. č. 1) obsahuje prezenční knihu vedenou od 1. května do 23. srpna 1943.

Signatura II. – Spisový materiál (inv. č. 2–18) obsahuje 4 podsignatury, a to *II/a Písemnosti normativní povahy* (tištěné stanovy organizace), *II/b Písemnosti k činnosti organizace* (písemnosti kanceláře organizace), *II/c Členské záležitosti* (členské přihlášky stálých členů, členské přihlášky dočasných členů, členská korespondence), *II/d Korespondence* (korespondence s filmovými společnostmi a státními institucemi, korespondence s Ing. Antonem Zanklem).

Signatura III. – Účetní materiál (inv. č. 19–21) obsahuje hlavní knihu vedenou od května 1943 do dubna 1945, pokladní knihu vedenou od května 1943 do května 1945 a finanční bilanci.

Signatura IV. – Likvidace organizace po roce 1945 (inv. č. 22–26) obsahuje agendu likvidátorů organizace, písemnosti k disciplinárnímu řízení vedené Svazem filmových pracovníků proti zaměstnancům organizace, výsledkové protokoly, písemnosti k majetkoprávním záležitostem a vyúčtování osobních nákladů likvidátorů.

Signatura V. – Varia (inv. č. 27) obsahuje písemnosti ke zřízení Filmové komory a vyjádření Hermanna Glessgena z Úřadu říšského protektora ke stavu a případnému omezení protektorátní kinematografie.

¹³ MACHATKOVÁ, Raisa – KŘESŤAN, Jiří a kol.: *Pořádání spolkových archivů*. Archivní časopis 55, 2005, č. 1, s. 1–25.

VI. Záznam o uspořádání fondu a sestavení pomůcky

Materiály fondu Film-Klub (Gefolgschatsheim der Filmschafenden in Böhmen und Mähren) jsou uloženy ve 2 kartonech v depozitáři NFA na Hradištku. Fond uspořádala, úvod sepsala a inventární seznam sestavila Mgr. Lucie Střechová v listopadu a prosinci 2008. K vnitřní skartaci byly navrženy pouze obalové desky bez informační hodnoty. Vzhledem k malému rozsahu fondu nebyly vyhotoveny rejstříky.

VII. Použité prameny a literatura

- Archiv hlavního města Prahy, fond Magistrát hlavního města Prahy II., odbor vnitřních věcí, spolkový katastr 1895–1990.
- BEDNAŘÍK, Petr: *Arizace české kinematografie*. Praha: Karolinum 2003.
- FIKEJZ, Miloš: *Český film. Herci a herečky*. Díl III. Praha: Libri 2008.
- MACHATKOVÁ, Raisa – KŘEŠŤAN, Jiří a kol.: *Pořádání spolkových archivů*. Archivní časopis 55, 2005, č. 1, s. 1–25.

VIII. Inventární seznam

<i>inv.č.</i>	<i>sign.</i>	<i>obsah</i>	<i>časový rozsah</i>	<i>číslo kartonu</i>
I. Úřední knihy				
1 (sign. FKL 1)		Prezenční kniha – podpisy členů přítomných na jednotlivých schůzích organizace, kniha vedená od 1. května do 23. srpna 1943; 1 ks, česky, německy, rukopis, fol. 162.	1943	1
II. Spisový materiál				
II/a Písemnosti normativní povahy				
2		Tištěné stanovy organizace; česky, tisk, fol. 2.	s.d.	1
II/b Písemnosti k činnosti organizace				
3		Písemnosti kanceláře organizace – jmenování místopředsedy Jana Svitáka, charakteristika jednotlivých členských skupin a specifikace výše členských poplatků; česky, německy, strojopis, ¹⁴ fol. 12.	1943	1
II/c Členské záležitosti				
4		Členské přihlášky stálých členů; česky, německy, rukopis, strojopis, tiskopis, fol. 361.	1943–1945	1
5		Členské přihlášky dočasných členů; německy ¹⁵ , rukopis, strojopis, tiskopis, fol. 276.	1943–1945	1
6		Členská korespondence – organizační oznámení, potvrzení přihlášek, oznámení o vydání legitimací, oznámení o zrušení členství, pozvánky členům na společenské akce organizace; česky, německy, rukopis, strojopis, fol. 65.	1943–1944	1
II/d Korespondence				
7		Wien-Film GmbH; fol. 11.	1943	2
8		Prag-Film A.G.; fol. 4.	1943	2
9		Pracovní úřad Praha; fol. 6.	1943–1944	2
10		Pražská kancelář společnosti Bavaria Filmkunst GmbH; fol. 13.	1943–1944	2

¹⁴ Není-li uvedeno jinak jedná se o strojopis.

¹⁵ Není-li uvedeno jinak jedná se o německy psaný dokument.

11	Böhmische Union-Bank; fol. 10.	1943–1944	2
12	Hausverwaltung Rudolfinum; fol. 17.	1943–1944	2
13	Ing. Anton Zankl; fol. 8.	1943–1944	2
14	Ufa-Film GmbH; fol. 3.	1943, 1944	2
15	Palác Lucerna a společnost Lucerna-Film; fol. 10.	1943–1945	2
16	Družstvo starající se o komparsisty „Staří“; fol. 3.	1944	2
17	Deutsche Staatsministerium für Böhmen und Mähren; fol. 3.	1944	2
18	Korespondence všeobecná; česky, německy, fol. 48.	1943–1944	2

III. Účetní materiál

19 (sign. I/50)	Hlavní kniha (kniha příjmů a výdajů včetně členských poplatků) vedená od května 1943 do dubna 1945 s účetním záznamem o likvidaci z roku 1949; rukopis, tiskopis, 1 ks, fol. 99; 3 cm.	1943–1945, 1949	mimo karton
20 (sign. FKL 3)	Pokladní kniha vedená od května 1943 do května 1945 s účetním záznamem o likvidaci organizace z let 1947, 1948, 1949; česky, německy, rukopis, 1 ks, fol. 120.	1943–1945, 1947–1949	2
21	Finanční bilance organizace; česky, německy, rukopis, strojopis, fol. 9.	1943–1945	2

IV. Likvidace organizace po roce 1945

22	Agenda likvidátorů organizace – jejich jmenování, zprávy o průběhu likvidace, pokyny nadřízených úřadů, korespondence likvidátorů; česky, fol. 30.	1945–1950	2
23	Disciplinární řízení vedené Svazem filmových pracovníků proti zaměstnancům organizace; česky, rukopis, strojopis, fol. 12.	1945, 1947	2
24	Výslechové protokoly zaměřující se především na výpovědi o manipulaci s majetkem organizace, zpráva o vybavení bytu místopředsedy organizace Jana Svitáka; česky, fol. 23.	1945, 1947	2

25	Majetkoprávní záležitosti řešené v souvislosti s likvidací organizace, inventární seznamy převzatého majetku, pohledávky a majetkové vyrovnávací požadavky státních institucí; česky, fol. 118.	1945–1952	2
26	Vyúčtování osobních nákladů likvidátorů Jarolíma Pavelce a V. F. Rendla a písemnosti k jejich požadavku vyplacení odměny; česky, rukopis, strojopis, fol. 35.	1947–1956	2

V. Varia

27	Písemnosti ke zřízení Filmové komory a vyjádření Hermanna Glessgena z Úřadu říšského protektora ke stavu a případnému omezení protektorátní kinematografie; česky, německy, fol. 32.	1939–1941	2
----	--	-----------	---

Název archivní pomůcky:	Film-Klub (Gefolgschaftsheim der Filmschafenden in Böhmen und Mähren)
Časový rozsah pomůcky:	1939–1956
Počet evidenčních jednotek:	2 kartony; 1939–1956 3 úřední knihy; 1943–1949
Počet inventárních jednotek:	27
Rozsah zpřístupněných archiválií:	0,27 bm
Stav ke dni:	16. 12. 2008
Archivní fond zpracovala:	Mgr. Střečová Lucie
Pomůcku sestavila:	Mgr. Střečová Lucie
Počet stran:	VII + 4
Číslo jednací:	NFA 2543/2008
Pomůcku schválil:	<u>11. 12. 2008</u> Datum
 Vladimír Opěla ředitel NFA

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název fondu: **Film-Klub (Gefolgschaftsheim der Filmschafenden in Böhmen und Mähren)**

Datum provedení Generální inventury NAD: 10. 8. 2012

	<i>počet (ks)</i>	<i>inv.č.¹⁶</i>	<i>Uložení (kart.)</i>	<i>poznámky</i>
Kartony				
Kartony	2			
Úřední knihy a rukopisy				
Úřední knihy (revidované)	2			Původně 3, jedna nově vymezena jako spisy

Ověřená metráž: 0,27 bm

Vyhotovil: Marcela Kalašová

¹⁶ Inventární číslo a údaje o uložení jsou uvedeny pouze u nově vykázaných dílčích evidenčních jednotek. Údaje v kulatých závorkách za inventárními čísly znamenají počet kusů dílčí evidenční jednotky v daném inventárním čísle. V případě jednoho kusu se údaj „(1)“ neuvádí.